

‘Doe het gewoon niet béter dan mij, Bert. Kunnen we dat afspreken?’

Knack/Focus Knack - 27 Nov. 2019

Knack Pagina 32

Na tien jaar Van Peel overleeft was de conferencier wel klaar met de zich immer herhalende actualiteit. Gelukkig stond Bert Gabriëls al even in de coulissen te trappelen om oude wijn in nieuwe zakken te gieten. ‘Als we vandaag ambras maken, is dat bijna altijd een zwak doorslagje van honderd jaar geleden.’

Michael Van Peel wil het bij de aanvang van dit interview nog even extra benadrukken: dat hij geen eindejaarsconferencier meer is, dat hij vandaag liever Moby-Dick leest dan zich door de berg aan weekendkranten te worstelen zoals hij dat tien jaar lang plichtsbewust heeft gedaan, en dat hij zoals elke normale sterveling dus op zijn opvolgers Bert Gabriëls en Kamal Kharmach rekent om hem in december een overkoepelend beeld van 2019 te schenken.

Het klinkt bijna onthecht. Gezond ook.

En vooral zeer ongeloofwaardig.

‘Mja, mijn vrouw vond die uitleg ook maar bullshit. (lacht) Ik wilde oprecht consuminderen, maar de actualiteit is na tien jaar een soort verslaving geworden. Bij elk nieuw brokje informatie krijg ik zo’n heerlijke shot dopamine in mijn hersenen.’

Eind volgend jaar komt hij met een nieuwe zaalshow, dit najaar tourt hij nog vrij intensief met Van Peel & The Young Ones, waarin hij een hoop ontluikend Antwerps talent op sleeptouw neemt. ‘Bewust’, zegt hij. ‘Ik heb ervoor gezorgd dat ik als afkickende junk de komende maanden mijn afleiding heb. Al zal het sowieso een beetje steken als ik bij Bert of Kamal in de zaal zit.’

‘Wil je dat ik het helemaal verkloot, Michael? Ik wil dat doen, hoor.’

‘Doe het gewoon niet béter dan mij, Bert. Kunnen we dat afspreken?’

Kort voor de première van Van Peel overleeft 2018 zaten de twee nog samen in een Lunch Garden langs de E17, om nog snel een paar moppen te bedenken om het een en ander helemaal af te maken. Dit jaar plannen ze een gelijkaardig snelwegconclaaf, met de rollen omgekeerd. De dag dat Van Peel liet weten wel klaar te zijn met de actualiteit belde Gabriëls hem namelijk meteen om zijn zegen te vragen. ‘Zo’n eindejaarsconferencie was iets dat ik al langer wilde afvinken’, vertelt Gabriëls. ‘Weliswaar met het idee om jaarlijks te roteren zodat elke comedian aan de beurt kon komen, zoals in Nederland. Alleen merk ik nu al dat ik die volgend jaar niet zal willen afgeven.’

Michael Van Peel: Hoe kan jij dat nu al plezant vinden? Die laatste maand richting première moet kut zijn, Bert. Gewoon kut!

Traditioneel is dit inderdaad de periode van het jaar waarin Michael flirtte met een burn-out, amper sliep of at, en het al eens op een therapeutisch grienen zette.

Van Peel: Comedians zijn notoire dramaqueens, maar ik kreeg inderdaad elk jaar in november mijn regels. Het is dan ook zeer verdacht hoe goed en uitgeslapen Bert er vandaag nog uitziet.

Bert houdt al sinds januari ‘eindemaandsconferencies’, terwijl jij pas in de zomer begon. Misschien ligt het daaraan?

Bert Gabriëls: Als ik pas in augustus gestart was, dán zou ik hier nu ook therapeutisch zitten te janken. Ik had alleen al een paar maanden nodig om uit te zoeken hoe ik over het nieuws kan praten op een enigszins grappige manier. Niemand kijkt met een glimlach naar Het Journaal, hè. Neem nu die 39 Vietnamese slachtoffers in die koelwagen: je móét het er eigenlijk over hebben, want dat is meer uitzondering dan regel, maar haal daar maar eens een grap uit.

Van Peel: En tegelijk toch die ene meeneemchinese mop te laten liggen. (denkt na) Bert schrijft vlotter op voorhand dan ik. Ik moest telkens alles in elkaar passen in een pijnlijke try-outfase, die ik meestal afsloot met ‘lieve mensen, sorry. Zal ik anders ook nog een beetje comedy doen?’ Om dan een halfuur oude piemelmoppen te maken.

Michael startte fris en monter als conferencier in 2009. Zo rond 2014 werd hij cynisch. Vorig jaar eindigde hij pislinc en opgefokt.

Van Peel: Dat lag niet aan mij, maar aan de stand van de wereld.

Is exact wat een moegetergde, kwade conferencier zou zeggen.

Van Peel: Zat ik te lang met mijn neus op de actualiteit, of werd die actualiteit gewoon steeds problematischer? Geen idee. Ik weet alleen dat ik vandaag nog steeds actief tegen dat cynisme moet vechten. En dat de clowns het me er niet makkelijker op maken. Toen ik bijvoorbeeld die ‘Don’t be a tough guy’-brief van Trump aan Erdogan op Facebook zag passeren, dacht ik: Ah, De Raaskalderij is in vorm vandaag. Het is problematisch als zelfs een beroepssatiricus realiteit en satire niet meer uit elkaar kan houden. (tot Bert) Lees jij nu eigenlijk al een heel jaar alles?

Gabriëls: Ik heb dat geprobeerd. Maar dat betekent zoveel als je hele leven opgeven. Bovendien is het om de actualiteit te snappen vaak zinniger om een oud boek vast te nemen dan een krant. Als we vandaag ambras maken, is dat bijna altijd een zwak doorslagje van honderd jaar oude ambras.

Van Peel: Vorig jaar had ik het over de overname van de haatclowns en hoe politiek een circus is geworden. Je kunt zeggen dat ik daar de tijdgeest perfect heb gevat, maar dat is ook maar wat Henry David Thoreau 150 jaar geleden al opmerkte: 'Politics is something that ought to be a minor and discreet part of life, not the grotesque public sport it has become.' Om maar te zeggen: de actualiteit verandert niet. Wat maakt dat het op den duur heel vervelend werd om bij diezelfde actualiteit telkens weer nieuwe grappen te verzinnen.

Het meeste materiaal uit die eerste try-outs zal de show waarschijnlijk niet halen. Zijn er grote nieuwsfeiten die je heel snel weer zag wegdeemsteren?

Gabriëls: De Kris Van Dijcksaga. Ik was er redelijk gerust op dat zo'n sappig verhaal over dronkenschap en escortes de conference wel zou halen, maar twee weken na het laatste krantenartikel moest ik op try-outs alweer uitleggen wie Van Dijck was. Omgekeerd blijft zo'n non-event als de verhuis van Kris Peeters naar Puurs blijkaar voor eeuwig top of mind. Daar kan ik over drie jaar nog grappen over maken.

Van Peel: We vergeten heel snel en heel gemakkelijk. Dat de N-VA er voor de verkiezing een strijdpunt van had gemaakt om de woonbonus te behouden? Vergeten. Dat het Vlaams regeerakkoord geschreven is door de man die premier van België wilde worden 'want dat was echt zijn droomjob' en niet door de man die toch liever in Antwerpen bleef? Vergeten. (neuriert een circusriedeltje)

Bert, je wilt graag een neutrale show afleveren, zo kondigde je eerder aan. Bedoel je dat je op safe wilt spelen of dat je aan het eind net iedereen op zijn paard wilt krijgen?

Gabriëls: 'Neutraal' was niet het juiste woord. Losgetrokken van mijn eigen mening eerder. Dat is nu eenmaal wat elke comedian doet: zich een mening vormen, en dan die mening meteen lek proberen te prikken. 'Waarom denk je dat, Bert? Waar komt dat vandaan?'

Van Peel: Lang niet elke comedian doet dat. (lacht) Want het is veel makkelijker, en doorgaans grappiger, om gewoon los te gaan. Niks zo lastig als humor vinden in nuance.

Gabriëls: Dat is wel mijn ambitie. Omdat het vandaag haast noodzakelijk is. Vandaag kun je werkelijk met elk thema de zaal meteen in twee verdelen. Het lijkt me nuttig om daar als comedian boven proberen te staan.

Het heeft geen zin de cynische, roepende clown uit te hangen in een tijd dat de cynische, roepende clowns elkaar haast voor de voeten lopen. Zoiets?

Gabriëls: Daarvoor hoef je inderdaad geen kaartje meer te kopen. Zet gewoon het nieuws op. Als comedian kun je alles afbreken – elke slechte bedoeling en elke goede – tot er enkel nog een algemeen cynisme overblijft, maar die kaart trekken onze leiders en opinieleiders vandaag al. 'Alles wat eerlijk verdelen? Lukt nooit.' 'Mensenrechten? We hebben dat even geprobeerd, maar dat was het toch ook niet, hoor.' Dat valt niet langer te doorprikken met nog meer cynisme, dus moeten we een andere manier vinden. (droog) Ik vind het ook heel vreemd hoe ik het als comedian plots over het beléid van Maggie De Block moet hebben en niet over haar gewicht, hoor.

Van Peel: (knikt) Gewoon voor de lach gaan, los van de feiten, zoals ooit onze 'opdracht' was. Fuck man, waar is het ooit fout gelopen met ons? Vroeger moesten we erop wijzen dat de keizer geen kleren aanhad, vandaag moeten we vertellen wat de keizer met onderwijs en migratie uitspookt en wat de mechanismen daarachter zijn.

Nu goed, die dingen maken een slingerbeweging, dus ooit komt het wel weer in orde. Ik zie hier en daar zelfs al een tl-buis flikkeren aan het eind van de tunnel. Zo'n Tom Hannes (boeddhist en theatermaker, nvdr.) bijvoorbeeld en zijn 'decency = the new punk'-gedachte. Je kunt je vandaag afzetten tegen politici en de bourgeoisie door gewoon beschaafd te zijn. Door een deur open te houden voor iemand. Door je als katholiek aan kernwaarden als 'voed de hongerigen en kleed de naakten' te houden – ook als je gouverneur bent van een kustprovincie, om maar een zeer willekeurig voorbeeld te geven. Of door je gewoon te excuseren als excuses op hun plaats zijn. Sorry zeggen is vandaag een daad van rebellie geworden.

Gabriëls gaat voor een CO2-neutrale eindejaarsconference, vertelt hij. Onder andere door zijn uitstoot te compenseren, maar net zo goed door decorstukken van collega's te upcyclen. Zijn banner gaat hij bij Alex Agnew halen, zijn tafeltje bij Van Peel en Geert Hoste offereerde zijn Van Bommel-lakschoenen.

Hoe groot wordt het klimaatluik in je show, Bert?

Gabriëls: Klimaat heeft de actualiteit maandenlang gedomineerd, dus ik kan er niet omheen. Net als om de vaststelling dat we er toch in geslaagd zijn om werkelijk geen fuck met al die aandacht te doen. Maar ik zal het beknopt houden, want de mensen zijn het duidelijk even moe.

Van Peel: Wat ik ook begrijp. De media hebben iedereen dit jaar murw geslagen met klimaat en betonstops. Wat ik dan weer niet begrijp, is de plotse politisering van het klimaat.

Wat heeft je daar zo aan verbaasd?

Van Peel: Ik ben zelf een petrol head en ik kan begrijpen dat je Anuna en Greta vervelende pubers vindt, maar ik dacht nu wel dat het klimaatprobleem zoiets als kindermisbruik was, een van die zeldzame thema's waar je echt heel moeilijk vóór kunt zijn. Gaandeweg is daar ook een rare links-rechtsgenderdynamiek in geslopen, waarbij activisten allemaal kwade vrouwen leken en de nee-roepers allemaal boze, blanke mannen. Holy fuck. Dat gat in de ozonlaag was destijds toch niet links of rechts?

En het frappantste is dat net diegenen die de voorbije jaren grossierden in pessimisme en paniek – 'Vluchtelingen overspoelen ons continent!' 'Dweilen met de kraan open!' 'De ondergang van het Avondland!' – zich op het vlak van klimaat nu plots de grootste

voortgangsoptimisten betonen. 'Rustig, jongens. Geen paniek. Alles komt in orde in de toekomst.' Sorry, maar je moet kiezen: als je de ecorealiste wilt uithangen, dan ook de migratierealist. Je kunt niet 'wir schaffen das' schokschouderen bij de gigantische klimaatuitdagingen én tegelijk wanhopig de armen in de lucht gooien bij de migratie-uitdaging. Dat is selectief optimisme in functie van je politieke agenda. Sterker nog, global warming los je niet op door het terug te sturen naar Turkije in ruil voor geld, dus dat lijkt me eigenlijk nog de grootste uitdaging van de twee.

Gabriëls: Het gewoon eens zijn dat er misschien toch een probleempje is dat we moeten oplossen, lukt zelfs niet eens meer. Er is geen beleid meer vandaag, enkel nog marketing. Dat is raar, en onwenselijk, maar helaas wordt die machinerie door iedereen gevoed.

Van Peel: Tegelijk kan ik wel jammeren over de polarisering, maar beseft ik pijnlijk genoeg ook hoe ik tien jaar geleden aan het jammeren was over hoe iedereen tsjeverig in het centrum zat. Ik vond het toen niet goed. Maar vandaag dus ook niet.

Gabriëls: De Nederlandse PvdA'er Ed van Thijn pleitte in de jaren 80 al voor 'meer polarisering', om niet langer met z'n allen in dat centrum te zitten kutkammen. Om maar te aan te tonen hoe relatief onbelangrijk al die politieke analyses zijn.

Stijn Meuris speelde drie jaar geleden zijn eerste conference met een denkbeeldige Johan Van Overtveldt gekneveld en wel in zijn kofferbak. Hoe hard plan jij straks op de politieke man te spelen?

Gabriëls: Ik wil het over bepaalde thema's hebben, maar los van de politici. Lastig wel, want die moppen liggen echt voor het grijpen.

Lastig, in een jaar waarin Studio 100-coryfeeën en CD&V-burgemeesters plots over ontvolking beginnen.

Gabriëls: (droog) Zelfs voor een kabouter vond ik dat laag-bij-de-gronds.

En een jaar waarin de fris en fruitige millennial Conner Rousseau plots SP.A mag bestieren.

Gabriëls: Duidelijk genoemd naar John Connor, het hoofdpersonage uit The Terminator, die andere jonge kerel die de wereld van de machines moest redden.

Of een jaar waarin Kristof Calvo...

Gabriëls: Calvo? Stelt vijfhonderd vragen in het parlement. Tweehonderd daarvan zijn: 'Kan er mij straks iemand naar Mechelen voeren?'

Van Peel: (lacht) Ze zitten duidelijk klaar. Het is gewoon kiezen welk schot je neemt.

Gabriëls: De kunst is om geen enkel schot te nemen en het over relevante onderwerpen te hebben.

In WttAA, de podcast van Alex Agnew, voorspelde je dat je het ook uitgebreid over Facebook zult hebben. Hebben we het dan over de privacyissues?

Gabriëls: Nepnieuws en politieke advertenties eerder. Al zijn dat natuurlijk geen advertenties, maar gewoon gerommel met het werkelijkheidsbeeld van de kiezer. Waarom zou je iemand van jouw ideologie proberen te overtuigen als je hem ook – en veel makkelijker – kunt overtuigen van een vijandsbeeld? Als je iemand kunt inlepen dat een bepaald soort mensen allemaal criminelen zijn, dan hoef je daarna enkel nog hun rechtvaardigheidsgevoel even te kietelen. Een vijand creëren is veel simpeler dan effectief je beleid te verdedigen.

Van Peel: 'Da komt na hie en da krijgt alles! En mijn zoon, die is gehandicapt en krijgt niks.' Destijds ging ik daartegenin – 'Alles? Nee, bed, bad, brood, that's it' – maar tegenwoordig zijn we het corrigeren moe. Het is te veel geworden, en soms ook gewoon zo van de pot gerukt dat je amper zin hebt om er nog aan te beginnen. 'De aarde is plat, Michael!' (blaast) 'Allez, moet ik nu weer...'

Geheel ongerelateerd, Bert, maar ik bedenk me net dat ik jou voor het laatst interviewde samen met Terug naar eigen land -reisgenoot Jean-Marie Dedecker.

Gabriëls: (grimast) Daar is die vermoedheid dus. Bij Jean-Marie heb ik het opgegeven.

'Is het allemaal niet te zwaar en deprimerend?' vraagt Gabriëls zich af. 'Moeten we het niet over leukere dingen hebben?'

'Ik heb anders nog wel een halfuur aan oude piemelgrappen, jongens?'

Noem gerust één dingetje waaruit je dit jaar hoop gepuurd hebt.

Gabriëls: (blaast) Oké, ik geef het toe: hoop is nog een werkpuntje in de conference. Voorlopig moet ik het vooral van sport hebben.

Van Peel: (onderdrukt een bulderlach, tevergeefs) 'En er was onlangs ook nog een best leuke film in de zalen. Maar dat is het zowat voor 2019, jongens. Sorry.'

Gabriëls: In die hele zesjescultuur die onze wereld geworden is, zijn atleten de enigen die nog denken: we gaan voor tien op tien. Politici en bedrijven hebben het allemaal een beetje opgegeven, toch? Half z'n gat is ook wel voldoende. 'Europa kijkt al eens kwaad, maar verder kunnen we gewoon onze zin doen, toch?' 'Een federale regering? Waarom zouden we ons haasten? Er is niemand die ons een schop onder de kont komt geven.'

Ik onthoud: in 2019 waren we of dodelijk vermoeid, of hebben we het helemaal opgegeven. Wil je nog eens proberen, Bert?

Gabriëls: Ik weet dat het stoem klinkt, maar ik vind het nog altijd hoopvol wanneer burgers het overnemen waar de politiek faalt.

Team Pia, bedoel je?

Gabriëls: Ik denk eerder aan iemand als Saskia Van Nieuwenhove, die thuis een opvang voor jongeren begon. Of de Ark van Pollare, een opvang voor weidedieren die tevens aan sociale begeleiding doet. Allemaal mensen die gewoon iets doen dat voor iedereen goed is. Wat eigenlijk de originele betekenis is van 'aan politiek doen'. Team Pia is inderdaad ook een voorbeeld van hoe burgers het hebben overgenomen, maar misschien moeten we dat volgende keer toch doen zonder ons collectief te laten naaien.

Van Peel: Die hele zaak heeft een vieze smaak nagelaten. Ik snap ook nog niet helemaal hoe niet Novartis maar Proximus daar uiteindelijk als grote pispaal uit is gekomen. Omdat ze die sms'jes initieel wat afroonden? Misschien hadden we onze woede beter op het bedrijf gericht dat met publiek geld een medicijn ontwikkelt en dan 'uw geld of uw leven' roept? (droog) Anderzijds weten we nu wel dat als je met zoiets weg wilt komen je gewoon de prijs zo absurd hoog moet leggen dat iedereen denkt dat daar een zinnige redenering achter zit. Een beetje zoals iemand vol in het gezicht swaffelen op café. Dat is zo absurd dat je, terwijl hij tegen je neus tikt, alleen maar kunt denken: Mijnheer zal wel weten waar hij mee bezig is, zeker?

Gabriëls: Goed dat we er toch één piemelgrap in hebben kunnen smokkelen.

Eindejaars

Tot eind januari, ook in een cc uw buurt, én op 31/12 op Radio 1. Alle info: bertgabriels.be

Van Peel & The Young Ones

Nog tot eind december in jeugthuizen, brouwerijen en voetbalstadions (ja, echt). Alle info: michaelvanpeel.be

door Kristof Dalle – foto's Jelle Vermeersch

Copyright © 2019 Roularta Media Group. Alle rechten voorbehouden